

nemocnice, vypisuje nadace, podporuje různé politické strany, loví dušičky. I socialismus staví ve světě školy, nemocnice, doplňuje i zbrojnice, podporuje politická hnutí a neméně pilně loví duše. Podstatou našeho světa je svár. Ale žádná z doktrín by neměla usilovat, aby kolem jednoho oltáře pokleklo všechno lidstvo. Rovnováha je v různosti. Systém, který by si všechny podmanil — a určitě by to učinil ve jménu svobody! — by všechny ihned ztotročil. Všechno živé v přírodě, co se kdykoliv octlo v podmínkách bez konkurence a zbavilo se nutnosti dál bojovat, nezadržitelně zdegenerovalo. Jenom krátkozraké režimy a nejslabší vlády odjakživa nejsilnější potlačovaly jakoukoliv opozici. . .

Samozřejmě, že i církev měla svůj středověk. Asi o pět století dříve než my. I ona se v ideologickém boji zručně oháněla konopnými provazy a popravicími sekyrami. A nejednou i rehabilitovala. Bohužel rovněž až po smrti. A nejedna rehabilitace i jí doposud zbývá. Nepřipomínám to ze zlomyslnosti. Ani na naši omluvu. Ale jenom proto, abych pravdě učinil zadost. Ne každý mnich se věnoval jenom psaní knih. Ale i přesto snad už není tak daleká doba, kdy i naše děti se ve školách seznámí s křesťanstvím. S jeho historií a usilováním. A kdy budou mít možnost vyslechnout hluboce lidskou historii mladého židovského rabiho, který chtěl změnit špatný svět k obrazu své krásné a blouznivé duše. Bude to dobře pro nás pro všechny. Neboť jenom příklady silných se čas od času pozvedáme nad svůj běžný nevalný průměr. Bez ohledu na to, jsme-li náhodou ateisté, anebo jsme-li náhodou věřící. . .!

P.S.

Děkuji za dopisy. I za fotografie. Hlavně za jednu fotografii dětí. Potravinny mi neposílejte, nemohu vědět, není-li to trik nedočkavých přátel mého žehu. Ptáte se, co teď píšu. Píšu to, co jsem měl napsat už v lednu a co jsem pro dobrovolnou účast v obrodné revoluci nenapsal. Zajímá vás, co dělá moje nejmenší dcera: naučila se ode mne několika slovům a těmi mě teď nepřetržitě uráží. Jsem tázán z Ostravy, jestli bych já osobně přijal půjčku z Ameriky. Předpokládám, že je míněna půjčka pro stát. Kdybych na tom byl osobně tak nevalně, jako je na tom stát, asi bych přijal nabídku i z Etiopie. Ptáte se, jsem-li stoupencem toho, aby Vietnamci byli pány ve své zemi. Samozřejmě. A jdu dokonce dál; jsem pro to, aby pokud možno každý národ byl pánem ve své zemi! A jdu ještě dál: rád bych to vztáhl i na některé neveliké země obývané bílou rasou. . .! Nášledanou!

MY 68, roč. 5, č. 7, červen 1968

Jindřich Fibich

Komunisté a nekomunisté, spojte se

Obavy o naši nově se rodící svobodu, demokracii, federalizaci a socialismus obcházejí dnem i nocí celou naší společností od samých počátků obrodného hnutí. Všechna střetnutí mezi silami zpátečnictví a pokroku jsou vlastně sporem o zorný úhel těchto základních ideových i praktických jistot a nejistot. Z celého jednání pléna ÚV KSČ je rozhodnutí o brzkém svolání mimořádného sjezdu nejzávažnější. Svolání mimořádného sjezdu je otevřeným přiznáním toho, že krize ve straně a jejím ústředním výboru dosáhla kulminačního bodu a musí být řešena počátkův způsobem. Svolání mimořádného sjezdu je důkazem toho, že konzervativní živly v ústředním výboru existují nadále a zdiskreditované veličiny odmítají dobrovolně vyklidit své pozice, takže z nich musejí být demokraticky vytlačeny. Celá tato situace dokumentuje, že pochopitelně ani v socialismu nepřestávají působit základní zákony vývoje organizace a politiky a že je nelze nahrazovat utopickými ideály, osobními sliby nebo pouhou dobrou vůlí. Jeden z těchto zákonů praví, že verbální projevy v politice slouží právě tak k odkrývání jako k zakrývání skutečných úmyslů a pozičního mocenského boje. Proto v projevech všech diskutujících členů ÚV zaznívaly obavy o osud naší demokracie, federace a socialismu, ale jejich podtextem byly v řadě případů obavy o udržení skupinových a osobních mocenských pozic. (Také např. ustanovení s. Lenárta, který se nikdy nezabýval ideologií, vedoucím ideologické komise — patří k jevům tohoto druhu.)

Jiný ze zákonů politiky říká, že strana je organizací usilující o moc, která plyne ze sjednocování či rozdělování skupinových zájmů pod širšími programovými liniemi. Proto se ve všech vystoupeních členů ÚV projevovala snaha s někým se sjednocovat a od někoho se oddělovat, jenomže v podtextu zůstávaly skryty různé cíle. Jedni volali po sektářské jednotě a falešné solidaritě všech komunistů proti údajným „antikomunistům“ (přesněji však nekomunistům), ta by skýtala ochranný štít jejich mocenské manipulaci a špatnému svědomí proti oprávněným kritikám veřejnosti. Druzí měli spíše na mysli širokou jednotu všech opravdových demokratů a stoupenců humanitního socialismu ve straně i mimo stranu, proti autokraticko-byrokratickým silám ve straně i proti vášním skutečného antikomunismu a antisocialismu. Tato polarizace se dnes projevuje nejen v ÚV.

Poslední nadějí konzervativních elementů je demagogická manipulace zaostalejších a záměrně jimi dezorientovaných vrstev dělnické třídy (případně Lido-

vých milic) proti stranické a ostatní inteligenci, jako hlavním silám soudobého obrodného hnutí, a podněcování politického extrémismu krajní pravice, jímž by mohli zastrážovat široké vrstvy nezasevěných, vyčkávajících a upřímně se obávajících o další vývoj naší republiky.

Je sporné, kterým silám a tendencím bude prospěšnější svolání mimořádného sjezdu právě na počátek září. Během letních měsíců bude práce většina stranického aktivu roztroušena po dovolených a celý úkol příprav sjezdu bude vlastně spočívat převážně jen na setrvačném chodu stranických aparátů. Zůstává otázkou, jak v šibeničně krátkých lhůtách projevů naležitou diferenciaci, vybrat lidi skutečně tvůrčího, odborně fundovaného a demokratického zaměření a eliminovat zamaskované byrokraty a konzervativce. Spěch by mohl dát záminku k tomu, aby volby delegátů byly zavlečeny do nechvalně známých vod aparátčnické manipulace a demokracie čistě formální.

Mnoho bude záležet na přípravách a řízení celé předsjezdové kampaně. Zda v ní půjde o univerzální zaklínání akčním programem a federalizací, anebo fakticky o diferencované měření jednotlivých sil a výkonů a různých vzdáleností a transformaci mezi slovy a činy různých čelných představitelů strany. Zda při volbě delegátů na sjezd půjde spíše o nalezení postav k podpírání právě tak chvalně známého Dubčeka a Smrkovského, Špačka, Šika ajp., jako nechvalně známého Švestky, Kapka, Indry ajp., a jejich dnešního programu, nebo o důsledné vyloučení všech zkompromitovaných, nedemokratických a neschopných členů ÚV. Dále půjde o to, kdo bude hrát rozhodující úlohu v řízení a ovlivňování předsjezdové kampaně. Zda to bude pouze úzký a uzavřený okruh orgánů a lidí uvnitř strany, vybavených formálními úředními kompetencemi a nástroji, anebo čelní, veřejně známí a důvěryhodní představitelé demokratického obrodného hnutí ve straně, usilující o využití zájmů a vlivů co nejširší, a tedy i mimostranické veřejnosti. Zda v celém průběhu této kampaně budou vystupovat na jedné straně jednotné síly staré a setrvačné byrokracie a na druhé straně vzájemně se třífící a oslabující síly dělnické třídy, inteligence a rolnictva, ve straně i mimo stranu. Anebo zda se všichni opravdoví nositelé a stoupcí obrodného demokratického hnutí dokáží semknout v jednotnou a mocnou sílu, schopnou odhalovat a překonávat všechny machinace a překážky, jež jim dobře maskovaní konzervativci nepřestávají stavět do cesty.

A proto zakládejte všude, kde to bude možné, nejen výbory na obranu svobody tisku, ale také, a nyní především, i veřejné výbory a vnitrostranické komise a aktivity pro podporu důsledného rozvoje demokratického obrodného hnutí a humanitního socialismu a takto chápané přípravy mimořádného sjezdu KSČ

v řadách strany i v celé naší společnosti! Všichni opravdoví stoupcí našeho nového československého demokratického socialismu, komunisté i nekomunisté — spojte se!

LL č. 16, 13. června 1968

Vnitropolitický komentář

K mimořádnému sjezdu Svazu československých novinářů

Šestý měsíc naší krátké „polednové“ éry — která navíc do své dnešní podoby vykročila fakticky až v březnu — vnáší do situace především tu zásadní kvalitativní změnu, že moci zákona nabývají první výdobytky tohoto prudkého politického pohybu. Předně se legalizuje rehabilitace obětí stalinské diktatury u nás; neméně důležitou součástí této první splátky na dluh je však i revize tiskového zákona a zejména zrušení potupné předběžné cenzury. Ve dnech 21.—23. června se pak v Obecním domě v Praze schází mimořádný sjezd Svazu československých novinářů a časová shoda je bezpochyby příhodná.

Řekneme-li, že na frontě sdělovacích prostředků je žádoucí určitá stabilizace, míníme tím něco podstatně odlišného od toho, co se někteří zavedení olitrikové pokusili „prodat“ nejdříve hned po lednovém plénu a pak znovu v květnu. Nemíníme mechanickou stabilizaci mocenského monopolu určité skupiny, ale v našem konkrétním případě, což je konkrétní případ i deseti milionů našich čtenářů, posluchačů a diváků — **stabilizaci práva na necenzurovanou informaci a necenzurované stanovisko k událostem.**

V tomto směru přiznáváme zákonnému verdiktu Národního shromáždění jeho veškerou závažnost. Dosud jsme však ze sebe nesetřásli múry dlouhé doby, kdy sice cenzura byla ilegální, ale zcela efektivní. Nadto víme, že se ani jako instituce životem odvržená nikam nevypařila, ale v pohotovosti dřímotě vydržela dodnes, svým způsobem přežila sama sebe. Víme také, že v tradiční mocenské sféře — i když nyní nebylo objektivně ušnosné cenzuru veřejně hájit — je na tom svoboda tisku, pokud jde o její příznivce, podobně jako Dukla Praha mezi fotbalovým publikem. Jednak není potřebné „návyk“ na to, že v soukolí státního života je určitý rozdíl mezi novinami a berními úřady, a že je třeba diferencovat zacházení. Za druhé není návyk na veřejnou kontrolu a veřejnou kritiku a odtud častá nevrostla a nedůtklivost, jak ji i na květnovém plénu ÚV KSČ projevila řada diskutujících a klasicky pak Vasil Biřak. Velké obliby došla formulace: Tisk sice vykonal velký kus práce, ale...

V tomto klimatu lze tedy komukoli nedůvěru vytýkat, ale nelze ji odstranit. A mimořádný sjezd Svazu československých novinářů tak obrazně řečeno stojí